

THE CARIYĀPĪṬAKA

EDITED IN DEVĀNĀGARĪ CHARACTER WITH AN ENGLISH
INTRODUCTION

BY

BIMALA CHARAN LAW, PH. D., M. A. B. L.

PUBLISHED BY

Motilal Banarsi Dass,

PROPRIETORS

The Punjab Sanskrit Book Depot, Lahore.

PREFACE

I am thankful to the editors of the P. T. S. and the Sinhalese editions which have been consulted in preparing my edition of the Cariyāpiṭaka. The verses of this text are so easy that they do not require any translation. I have summarised all the stories given in this work in my introduction and some of my own suggestions have also been given.

Calcutta,
24, Sukea's Street, }
November, 1924.

BIMALA CHARAN LAW

INTRODUCTION.

The *Cariyāpitaka* is the fifteenth book of the Khuddaka Nikāya of the Sutta Piṭaka. It was repeated by Ānanda and rehearsed by the five hundred arāhats who were members of the First Council. *Piṭaka* means basket, *cariyā* means conduct or daily duties performed by a Bodhisatta (i.e. the state acquired by a person after he has determined to attain bodhi or enlightenment and before he attains it) to fulfil the ten perfections (*pāramitās*) which are absolutely necessary for the attainment of bodhi. *Cariyāpitaka* means a basket of conduct or daily duties. Some translate it as a basket of the Buddha's meritorious acts.

The verses are written in anuṭṭhura chanda. The language is simple and the style is similar to that of the Dhammapada.

The stories told in the verses of the *Cariyāpitaka* are to be found in the Jātakas. Dr. Morris who edited the text of the *Cariyāpitaka* for the P. F. S., has traced all the stories found in the work to their sources excepting three, namely, (1) Mahāgovinda, (2) Dhammadhamma and (3) Cindakumara, the sources of which have been traced by me, and references showing the sources from which these three stories have been taken are given by me.

Cariyapitaka.

Similar allusions

1 Akatticariyam	Axatti Jātaka Jataka IV pp 236-247
2 Sikkhacariyam	Sikkhala Jataka
•	Jataka V 161-171
3 Kurudhammacariyam	Kurudhamma Jataka
	Jataka II 362-381

4	Mahāsudassanacarīyam	Mahasudassana Jataka	Jataka I	391 393
5	Mahagovindacarīyam	Mahagovinda Suttanta Dīgha, Vol II		220 252
6	Nimīracarīyam	Nimi Jataka, Jataka VI,	pp 95	129
7	Candakumaracarīyam	Khandahala Jataka Jataka VI,		129 155
8	Sivirajacarīyam	Sivi Jataka „ IV,		401 412
9	Vessantaracarīyam	Vessantara Jataka Jataka VI,		479 593
10	Sasapanditacarīyam	Sasa Jataka, Jataka III		51 56
11	Silavanagacarīyam	Silavanaga Jataka, Jataka I ,		319 322
12	Bhuridattacarīyam	Bhuridatta Jataka, Jataka IV ,		157 219
13	Campeyyanagacarīyam	Campeyya Jataka, Jataka IV ,		454 468
14	Culabodhicarīyam	Cullabodhi Jataka, Jataka IV ,		22 27
15	Mahisarakarīyam	Mahisa Jataka Jataka II		385 387
16	Rururījacarīyam	Ruru Jataka, Jataka IV		255 263
17	Matangacarīyam	Mataṅga Jataka Jataka IV ,		375 390
18	Dhammadhamma desaputtacarīyam	Dhamma Jataka Jataka IV ,		100 104
19	Jayaddisacarīyam	Jayaddisa Jataka Jataka V ,		21 36
20	Sakkhāḍḍacarīyam	Sakkhāḍḍa Jataka Jataka V		161 171
21	Yuvajīyacarīyam	Yuvajīya Jataka, Jataka IV.,		119-123
22	Somanasacarīyam	Somanassa Jataka, Jataka IV		444 454
23	Ayogharacarīyam	Ayoghara Jataka Jataka IV		491 499
24	Bhikkacarīyam	Bhikkha Jataka Jataka IV ,		304 364
25	Senapanīyacarīyam	Senanandi Jataka Jataka V.,		312 331

26. Temiyacariyam	Temiya Jātaka, Jātaka VI.,	
27. Kapiṛājacariyam	Kapi (Mugapakka Jātaka), Jātaka II.,	268-270
28. Saccasavhayapaṇḍita- cariyam	Saccam Kira Jātaka, Jātaka I.,	322-327
29. Vaṭṭapotakacariyam	Vaṭṭa Jātaka, Jātaka I.,	212-215
30. Maccharājacariyam	Maccha Jātaka, Jātaka I.,	210-212
31. Kaṇhadīpāyanacariyam	Kaṇhadīpāyana Jātaka, Jātaka III.,	27-37
32. Sutasomacariyam	Mahāsutasoma Jātaka, Jātaka V.,	456-511
33. Suvannaśāmacariyam	Sāma Jātaka, Jātaka VI.,	61-95
34. Ekarājacariyam	Ekarāja Jātaka, Jātaka III.,	13-15
35. Mahālomahamsacariyam, Lomahamsa Jātaka	Jātaka I.	339-391

It is interesting to note, as Dr. Morris points out in his introduction to the Cariyāpitaka (P. T. S.) that "the Jātakamālā contains thirty-five birth stories, ten of which have the same titles as those of the Cariyāpitaka tales. In the Mahāvastu we find the Kapiṛājacariyam under the title of "the story of the Porpoise" (=the Sumsumarājātaka) as well as the Vānarajātaka and Mahāgovindacariyam. The Bhadrakalpa-Avadāna contains the stories of Silavanāga and Sutasoma. The Bodhisattva-Avadāna relates the Sivi, Sasa, Matsya, Vaṭṭapotaka, Ruru and Sutasoma birth-stories. It also has the Buddhābodhi-jātaka which resembles the Cūla-bodhicariyam of the Cariyāpitaka." (The Buddhavaṃsa and the Cariyāpitaka, Edited by the Rev. Richard Morris, P. T. S. Edition)

The Bodhisatta, in order to attain bodhi, had to fulfil ten pāramitās (perfections). He had to undergo several births to fulfil each pāramitā. The pāramitās are ten in number, e. g. dāna (charity), sīla (precepts), nekkhamma (renunciation), aditthāna (determination), sacca (truth),

4	Mahāsudassanacariyam	Mahasudassana Jataka	Jataka I	391 393
5	Mahagovindacariyam	Mahagovinda Suttanta Dīgha, Vol II		220 252
6	Nimīrajacariyam	Nimi Jataka	Jataka VI,	pp 95 129
7	Candakumaracariyam	Khandahala Jataka, Jataka VI,		129 155
8	Sivirajacariyam	Sivi Jataka	, IV,	401 412
9	Vessantaracariyam	Vessantara Jataka Jataka VI,		479 593
10.	Sasapanditacariyam	Sasa Jataka, Jataka III		51 56
11	Silavanagacariyam	Silavanaga Jataka, Jataka I,		319 372
12	Bhuridattacariyam	Bhuridatta Jataka Jataka IV,		157 219
13	Campeyyanagacariyam	Campeyya Jataka, Jataka IV,		454 468
14	Culabodhicariyam	Cullabodhi Jataka, Jataka IV,		22 27
15	Mahin sarajacariyam	Mahisa Jataka Jataka II		385 387
16	Rururajacariyam	Ruru Jataka, Jataka IV		255 263
17	Matangacariyam	Mataṅga Jataka Jataka IV,		375 390
18	Dhammadhamma devaputtacariyam	Dhamma Jataka Jataka IV,		100 104
19	Jayaddisacariyam	Jayaddisa Jataka Jataka V,		21 36
20	Saikhapalacariyam	Saikhapala Jataka, Jataka V		161 171
21	Yudhanjayacariyam	Yuvanajaya Jataka, Jataka IV,		119-123
22	Somanasacariyam	Somanassa Jataka, Jataka IV,		444 454
23	Ayoghracariyam	Ayoghora Jataka Jataka IV		491 499
24	Bhisacariyam	Bhisā Jataka Jataka IV,		304 304
25	Sonapanditacariyam	Sona Pandita Jataka Jataka V,		312 332

26	Temiyacariyam	Temiya Jataka Jataka VI	
27	Kapirajacariyam	Kapi (Mugapakkha Jataka), Jataka II,	268 270
28	Saccasivhayapanita cariyam	Saccam Kira Jataka Jataka I,	322 327
29	Vattapota-kacariyam	Vatta Jataka I, Jataka I	212 215
30	Macchar-jacariyam	Maccha Jataka Jataka I,	210-212
31	Kanhadipayanacariyam	Kanhadipayana Jataka, Jataka III,	27 37
32	Sutasomacariyam	Mahasutaso na Jataka Jataka V,	456 511
33	Suvannasamacariya n	Sima Jataka Jataka VI,	61 95
34	Ekarajacariyam	Ekaraja Jataka Jataka III,	13 15
35	Mahalomahamsacariyam, Lomahamsa	Jataka Jataka I	339 391

It is interesting to note, as Dr Morris points out in his introduction to the *Cariyapitaka* (P F S) that "the Jatakamala contains thirty five birth stories, ten of which have the same titles as those of the *Cariyapitaka* tales. In the *Mahavastu* we find the *Kapirajacariyam* under the title of 'the story of the Porpoise' (=the *Sumsumarajataka*) as well as the *Vanarajataka* and *Mahāgovindacariyam*. The *Bhadrakalpa Avadana* contains the stories of *Silavanaga* and *Sutasoma*. The *Bodhisattva Avadana* relates the *Siva*, *Sisa*, *Matsya*, *Vattapota*, *Ruru* and *Sutasoma* birth stories. It also has the *Buddhibodhiyataka* which resembles the *Culabodhi-cariyam* of the *Cariyapitaka*." (The *Buddhavamsa* and the *Cariyapitaka*, Edited by the Rev Richard Morris, P F S Edition)

The *Bodhisatta*, in order to attain bodhi had to fulfil ten paramitas (perfections). He had to undergo several births to fulfil each pāramita. The paramitas are ten in number, e.g. *dāna* (charity), *sīla* (precepts), *nekkhamma* (renunciation), *aditthāna* (determination), *sacca* (truth),

metta (compassion), upekkhā (indifference), khanti (forbearance), vīrya (energy), and pañña (wisdom) In the introduction to Buddhaghosa's Jataka tthakathā (Vol I) we read that these ten pāramitas are the Buddha karakadhammā i.e. the precepts which make one Buddha Siddhārtha before attaining bodhi found out these pāramitas to be the only means of attaining Buddhahood All the previous Buddhas also had to fulfil them in order to attain Buddhahood Siddhārtha fulfilled these paramitas and the Cariyāpitaka gives us an account of how he fulfilled them The last three pāramitas are not noticed in the Cariyāpitaka which gives an brief account of how the Bodhisatta fulfilled each paramita The Jataka shows that the Bodhisatta Siddhartha had to undergo five hundred and fifty births to fulfil the ten paramitas but the Cariyāpitaka points out that he had to undergo thirty five births to fulfil seven of the ten paramitas

The Bodhisatta Sumedha (afterwards Gautama) fulfilled all the pāramitas because they are the Bodhi karakadhammas as I have already pointed out. He fulfilled dana-paramita by giving in charity all the worldly things and his own life, he fulfilled sila-paramitā by observing precepts without taking the least care for his life, he fulfilled nekkhamma paramita by renouncing the household life like a prisoner always anxious to be released from the prison, he fulfilled paññā-paramita by learning whatever he could learn from anybody, he fulfilled vīryā-paramita by behaving like a lion, king of the beasts, in all his deportments, he fulfilled khanti paramita by forbearing all the vicissitudes of life most patiently like the earth, he fulfilled sacca-paramita by not telling lies for fear of punishment or for temptation or even for the falling of thunder on his head,

he fulfilled *adhiṭṭhānapāramitā* by steadfastly adhering to his endeavour to become a Buddha like a mountain unmoved by storm coming from all directions, he fulfilled *mettāpāramitā* by cherishing love and friendliness towards his friends and foes alike, like water cooling both the virtuous and the sinner, he fulfilled *upekkhāpāramitā* (*pārami*) by being indifferent to *sukha* and *dukkha* (happiness and suffering) like the earth (*lātaka*, *Niddānakathā*, Vol I, pp 29 24) These are the essential qualities which enable a person to acquire the state of a Buddha who is also called "*Dhammakāya*" ("Body of the Law") because he is the embodiment of these ten *pāramitā*. Dr Barnett in his valuable notes given at the end of the beautiful translation of the *Bodhicaryāvatāra* of Śāntideva entitled "*The Path of Light*" (Wisdom of the East series) says that the perfect charity (*dānapāramitā*) is not an actual deliverance of the world from poverty (misery due to worldly desire), but an intention for such deliverance, it is a grace of the spirit. Thus the purity of will is the greatest of all virtues and the foundation of all. He also speaks of the *śīlapāramitā* (perfect conduct) which consists essentially in the will to hurt no living creature (p 28).

The ideas of the Mahāyāna Buddhists about these ten *pāramitās* are similar to those of the Hinayāna Buddhists. Dr Barnett further points out that according to the chief northern schools, the *pāramitās* or perfections are — (1) almsgiving, (2) morality, (3) long-suffering, (4) manliness, (5) meditation, (6) mystic insight, (7) resolution, (8) strength, (9) knowledge, (10) skill in choice of means (*upāya*) (*The Path of Light*, p 21).

The Mahāyāna Buddhist texts are full of information regarding the fulfilment of *pāramitās* by the

Bodhisatta but the Pāli-Buddhist books furnish a meagre account of it, though references are found scattered about here and there in the Nikāyas. The Cariyāpitaka is the only work of the Pāli canon in which a brief and systematic account of it is given. It is a valuable contribution which ought to be studied carefully in order to be thoroughly acquainted with the biography of the Buddha Gautama.

The following is a summary of all the stories which are contained in the Cariyāpitaka.

Contents of the book. Akatti was meditating in a forest. As he was making a strong effort to acquire merits, Inda came to test him in the guise of a brahmin.

Akatti. Akatti thrice gave in charity the leaves which had been heaped up in front of his leaf-hut, to the brahmin for the attainment of bodhi (enlightenment).

Sankha went to the sea shore and on the way he saw a siyambhu (Buddha) treading the path which was very hot and the sands on the path were also heated by the rays of the sun. Sankha saluted him and gave him in charity a pair of wooden slippers and an umbrella for the attainment of bodhi.

Dhanañjaya was the king of Indapatta. Some brahmins came to him from Kaliāga, at that time greatly troubled by draught and famine, for a royal elephant, the presence of which in a country brings copious rain. Dhanañjaya gave in charity the elephant to them for the attainment of bodhi.

Sudassana was the king of Kusāvati. He thrice declared that he would satisfy the desire of everybody; when communicated to him. Hungry and thirsty people as well as those in need of garlands, unguents, clothes, wooden slippers, etc., came to him and he fulfilled their desires. In many parts of

4/ In the kingdom, arrangements were made to offer charities. The charities made by him with a view to the attainment of bodhi, were unparalleled.

Goviada Govinda was a chaplain of seven kings. His income from the seven kingdoms was given in charity by him for the attainment of bodhi.

N mi Nimi was the king of Mithilā. He built four dānasālās (alms houses) in which charities, on a large scale in drink, food, seats, garments, etc. were made to beasts, birds, human beings, all for the attainment of bodhi.

Canda Kumāra Canda-Kumara was the son of Ekharājā of Pappharati. He offered charities whole-heartedly and he never ate anything without first giving it to a beggar.

S vi Siva was the king of Aritttha. He thought that he would offer such charities as no man has ever offered. He was ready to offer his eyes in charity if anybody would ask for them. In order to test him, Inda in the guise of an old blind brahmin, came to him and asked for one of his eyes which he gave with great pleasure. When asked for another of his eyes, he gladly offered it to him. Simply for the attainment of bodhi, he offered his two eyes in charity.

Vessantara Vessantara was the son of Saṅgya and Phusatī, king and queen of Jetuttara. When he was eight years old, he thought that he would offer his eyes, ears, heart, flesh, blood, etc., to anybody, if he so desired. Once on a full moon sabbath day he went to the alms house, riding an elephant named Paccava to offer charity. This elephant was the royal elephant the presence of which would turn bad days into good days, drought into rain, famine into good harvest. At this

time there was an outbreak of famine at Kalunga and the king of Kalunga sent some brahmins to him to request him to give the elephant Vessantara at once gave him the elephant. On account of this act of giving the elephant to them, the inhabitants of the kingdom of Sivi became very angry and banished him from the kingdom to the Vankapabbata. Vessantara asked the people of the kingdom of Sivi to allow him to offer a charity before he left Jetuttara. Being allowed he caused drums to be beaten in every part of his kingdom to announce that he would offer a large charity. There was a talk among the people that king Vessantara was being driven out of his kingdom for his charity but that it was a wonder that he was again preparing for a large charity. He left the city after offering in charity elephants, horses, chariots, slaves, slave girls, cows and everything he possessed. He went to the Vankapabbata with his queen Maddi, son and daughter, Jali and Kanha. One day he offered his son and daughter to a cruel brahmin named Yojaka in the absence of Maddi. In order to protect Maddi a faithful woman Inda came to him in the guise of a brahmin and asked for Maddi. Vessantara gave Maddi, his queen to the brahmin. For the attainment of bodhi, Vessantara gave in charity his wife, son and daughter. Vessantara's father came to the Vankapabbata and took him to his kingdom. On his arrival, the kingdom became prosperous.

Once the Bodhisatta Siddhartha was born as a hare. He used to live in a forest with three friends.

Sampan 1. 1a. His duty was to instruct his friends to offer charity, to observe precepts and to do other meritorious deeds. On a sabbath day his friends collected something to offer but he had nothing to give in charity. To test him Inda in the guise of a brahmin first came to

him and asked for something to eat. He told the brahmin that he would offer something not offered by anybody else before and he requested the brahmin to kindle a fire. The hare shook his body in order to let go other creatures existing on his body and then he jumped into the fire in order to have his body cooked so that the brahmin might take the cooked flesh. By the force of his virtue, the fire became cold as ice.

Silava nāga was devoted to his mother and he used to live in a forest looking after his old mother. A king was informed by the frequenters of the forest that an elephant was available in the forest which was worthy of being king's man. The king sent a skilful elephant driver who saw the elephant in the forest picking up lotus seed for his mother. When the elephant was caught it did not show any sign of anger nor any grief for its mother. For the fulfilment of silaparami, the elephant behaved very gently when caught.

Once Bodhisatta was born as a snake king named Bhūridatta who was taken to the deva-loka by the king Virupakkha. Seeing the beauty and wealth of the Deva-loka, Bhūridatta made up his mind to acquire virtues which would enable him to attain heaven. He spent his days taking little food and observing precepts. He lay down on an ant hill observing precepts. A certain person took him to various places, made him dance and gave him lots of trouble which he patiently bore for the observance of the precepts.

Bodhisatta was born as a snake-king named Campeyya. On an uposatha day when he was observing the precepts, a snake-charmer caught him and took him to the palace where he was made to dance. He was endowed with such a miraculous

power that he could perform many miracles but for the fulfilment of *śīlaparamī*, he patiently did what he was forced to do

Once the Bodhisatta was born as Culabodhi. Finding fear in the world and delight in renunciation, he left his beautiful wife and led the life of a hermit. At Benares he was living in the king's garden not being attached to anything. His wife followed him into the garden and engaged herself in meditation there, a little away from him. The king asked him about his beautiful wife but he was informed by Culabodhi that she was not his wife but she was following the same dhamma and same *sāsana*. The king forcibly took away the woman but Culabodhi patiently calmed his anger for the attainment of *śīlaparamī*.

Bodhisatta was born as a king of the buffaloes living in a forest. He was horrible to look at, stout and strong and bulky. He used to lie down everywhere according to his will. In a nice place in the forest, he used to live. A monkey came there and troubled him much. A yakkha advised him to kill the monkey but he did not pay attention to his word, because the observance of the precepts might be disturbed.

In a beautiful place near the banks of the Ganges there was a deer named Ruru. Farther up a person being oppressed by his master jumped from the spot, not caring for his life. The person being carried by the current came to the deer who took him to his abode. The deer asked him not to disclose the spot where he was living. He promised not to do so but he left the place and soon came back with the king for profit. The deer said everything to the king who was going to kill the person for his treacherous conduct. The

deer came to the rescue of the person with the result that the deer was killed with the arrow thrown by the king.

A Jāṭila named Mātanga was a very pious hermit. He used to live on the banks of the Ganges with a brahmin. The brahmin out of jealousy cursed the Jāṭila that his head would be broken. The hermit was very pious and faultless. *The curse was therefore effective in the case of the brahmin and the hermit sacrificed his own life and saved the brahmin.*

A yakkha named Dhamma was endowed with miraculous powers and compassionate to all. He was always engaged in performing ten virtuous deeds and instructing others to do so. He used to travel from place to place with his retinue. Another yakkha named Adhamma used to travel from place to place instructing people to commit ten kinds of sins. One day both of them met each other on the way and quarrelled. Dhamma for the fulfilment of sīlapramāṇa did not quarrel with him and allowed him to pass.

In the kingdom of Pañcāla, in the city of Kappila there was a king named Jayaddisa. His son was Sutadhamma who was pious and virtuous and he was always protecting his own retinue. King Jayaddisa went out to hunt and was caught by a demon who was asked by the king to save his life for the time being by taking the deer. The king said he would again come to him after making necessary arrangements in his kingdom. Sutadhamma went to the demon not being armed. Sutadhamma asked the demon to kindle a fire into which he would jump to have his body cooked for his food. For the fulfilment of sīla he gave up his life.

Bodhisatta was born in a Kṣatriya family consisting of seven brothers and sisters. Parents, brothers, sisters and companions asked him to marry and lead a household life but he renounced the world for the attainment of bodhi.

In the city of Brahmapaddhana, Bodhisatta was born in a very rich family. Parents and relatives asked him to enjoy worldly pleasures but he did not hear them and renounced the worldly life for bodhi.

Bodhisatta was born as a monkey-king living in a cave on the banks of a river where a crocodile who was waiting to catch hold of him invited him to come to him. Vānarinda, said, "You open your mouth, I am coming." Then the monkey-king jumped over his head and fell on the other side of the river. This he did for the sake of truth.

When the Bodhisatta was born as a hermit named Saccasavhaya, he asked the people to speak the truth. He effected the unity of the people by means of truth.

Bodhisatta was born as a young quail, his parents left him in the nest and went away for food. At this time there was a forest fire. He could not fly as his wings were undeveloped. He asked the fire to extinguish itself as his parents were not in the nest and he also was unable to move. He acquired much merit in the previous births and hence the fire became extinguished due to the influence of this truth.

Bodhisatta was born as a fish king in a big pond. Crows, vultures, cranes and other bipeds were always troubling his relatives. So he thought of saving his relatives but finding no means, he made up his mind to save them by truth. He said that as far as he could remember, he never willingly

killed any being. By this truth he prayed for rain. Soon there was a heavy rain and lands high and low were overflowed, fishes went away hither and thither and the nests of birds were destroyed.

Bodhisatta was born as a sage named Kaṇhadīpāyana. He used to live unknown and free from attachment. A fellow brahmacārī named Maṇḍavya came to

Kaṇhadīpāyana his hermitage with his wife and son. The

son irritated a snake which bit him. His parents became overwhelmed with grief. Kaṇhadīpāyana did not do any harm to the angry snake. He saved the son and his parents were relieved.

Bodhisatta was born as a king named Sutasoma who was attacked by a demon. The demon told the king that if he could free him, then one hundred Kṣatriyas

Sutasoma, who were seized and brought for the sacrifice would be sent to him. The king said

that he would again come to him. The king then abandoned his wealth and returned to the demon. For the sake of truth the king spared his life.

When the Bodhisatta was living in a forest as one named Sāma and used to practise meditation on mettā, Inda sent to him a lion and a tiger to test him.

Saṇḍhasāma. He was not frightened by the ferocious

animals which surrounded him while he was practising meditation on mettā (friendliness) nor did he betray any fear before others.

Bodhisatta was born as a famous king named Ekañjā. He used to observe precepts and instructed his subjects to do so. He used to perform ten good deeds

Ekañjā, and caused his subjects to do so. He supported a great multitude by offering four

requisites. A king named Dabbasena attacked his capital and looted his kingdom. Ekañjā always desired mettā

o the enemy although the enemy in his presence cut off his ministers, subjects and seized his wife and son.

Bodhisatta was born as Mahālomahamsa. In the cemetery, he used to lie down on a bed made of the bones of the dead ; villagers showed him various beautiful sights ; some came to him with various kinds of food and garlands. He was indifferent to those who troubled him and to those who pleased him. He retained the balance of mind in prosperity or in adversity.

चरियापिटकं

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्भासम्भुद्धस्स ॥

पठमो परिच्छेदो ।

दानपारमिता

१ अकत्ति-चरियं' ।

कप्पे च सत्त सहस्से चतुरो च असह्वेद्ये
पत्थ'न्तरे यं चरितं सत्थं तं बोधिपाचनं ॥ १ ॥
अतीतकप्पे चरितं ठपयित्वा भयामये
इमग्निं कप्पे चरितं पवविलस्सं सुणोहि मे ॥ २ ॥
यदा आह (अह) ब्रह्मरञ्जे सुञ्जे विविनकानने
अञ्जोगाहेत्वा विहरामि अरुत्तिनाम तापसो ॥ ३ ॥
तदा मं तपतेजेन सन्तरां तिदिधाधिभू'
धारेन्तो ब्राह्मणवण्णं मिषल्लाय मं उपागमि ॥ ४ ॥
पवणा आभट' पण्णं अतेलञ्च अलोणिकं
मम द्वारे डित दिस्वा सकटाहेन आकिरिं ॥ ५ ॥
तस्स दत्थान'हं पण्णं निक्कुञ्जित्वान भाजन्'
पुनेसनं जह्मित्वान पाविसिं पण्णसालकं ॥ ६ ॥
दुतियम्पि ततियम्पि उपागञ्ठि मम'न्तिकं
अकम्पितो अनोलगो पचमेवमदा'सहं (पचमेव अदास'हं) ॥ ७ ॥

१. Cf Akitti Jataka, Jataka, Vol IV, 236-42

२ Lord of the heaven, Indra

न मे तप्पयया अत्थि सरीरस्मिं विचण्णिणयं
 पोतिमुणेन २ तिया थोतिनामेमि तं दियं ॥ ८ ॥
 यदि मासग्गि ह्येमासं दपिणणेष्यं वरं लभे
 अकम्पितो अगोलीनो ददेय्यं दानमुत्तमं ॥ ९ ॥
 न तस्स दानं ददमानो यस्स लामञ्च पत्थयिं
 सधञ्जुतं पत्थयानो तानि कम्मामि आचरिन्ति ॥ १० ॥

२ सङ्गचरिय' ।

पुनापरं यद्वा होमि ब्राह्मणो सङ्गसब्बयो
 महासमुद्दं तरितुकामो उपगच्छामि पट्टनं ॥ १ ॥
 तत्थ'हसामि (तत्थ अदस्सिं) पटिपथे सयम्भुमपराजित
 कन्तारद्धानं पटिपन्नं तत्ताय कठिनभूमिया ॥ २ ॥
 तमहं पटिपथे दिस्वा इममत्थं विचिन्तयिं
 इदं पेत्तं अनुपत्तं पुञ्जकामस्स जन्तुनो ॥ ३ ॥
 यथापि कस्सको पुरिस्सो पेत्तं दिस्वा महागमं
 तत्थ वीजं न रोपेति न सो धञ्जेन अत्थिको ॥ ४ ॥
 पयमेवाहं पुञ्जकामो दिस्वा खेत्तवरत्तमं
 यदि तत्थ कारं न करोमि नाहं पुञ्जेन अत्थिको ॥ ५ ॥
 यथा अमरुचो मुद्दिकामो रञ्जो अन्तेपुरे जने
 न देति तेसं धनधञ्जं मुद्दितो परिहायति ॥ ६ ॥
 पवमेवाहं पुञ्जकामो विपुलं दिस्वान दक्खिणं
 यदि तस्स दानं न द्दामि परिहायिस्सामि पुञ्जतो ॥ ७ ॥
 एवाहं चिन्तयित्वान ओरोहित्वा उपाहता
 तस्स पादानि चन्दित्वा अदासिं छत्तुपाहनं ॥ ८ ॥

तेनेवाहं सतगुणतो सुखुमालो सुखे ठितो
अपि च दानं परिपूरेन्तो एवं तस्स अदासहं ति ॥ ६ ॥

३ कुरुधम्मचरिय' ।

पुनापरं यदा होमि इन्दपट्ठे' (इन्दपत्ते) पुरत्तमे
राजा धनञ्जयो नाम कुसले दसहुपागतो ॥ १ ॥
कालिङ्गरहा विसया ब्राह्मणा उपगञ्छुं (उपगञ्छु) मं
आयाचुं मं हत्थिनागं धञ्जं मङ्गलसम्मतं ॥ २ ॥
अबुद्धिको जनपदो दुब्बिमक्खो छातको महा
ददाहि पवरं नागं नीलं अञ्जनसङ्घयं ॥ ३ ॥
न मे याचरुमनुपत्ते पटियखेपो अनुच्छवो
मा मे भिज्जि समादानं दस्सामि विपुलं गजं ॥ ४ ॥
नागं गहेत्वा सोण्डाय भिङ्गारे रतनामये
जलं हत्थे आकिरित्वा ब्राह्मणानं अर्द्धं गजं ॥ ५ ॥
तस्मिं नागे पदिन्नग्धि अमग्घा एतद्वपुं
किन्नु तुय्हं वरं नागं याचकानं पदस्ससि ॥ ६ ॥
धञ्जं मङ्गलसम्पन्नं सङ्गामविजयुत्तमं
तस्मिं नागे पदिन्नग्धि किन्ते रज्जं करिस्सतीति ॥ ७ ॥
रज्जमि मे ददे सव्वं सरीरं दज्जमत्तनो
सन्नञ्जुत पियं मय्हं तस्मा नागमदासहन्ति ॥ ८ ॥

• 1. Cf. Kurudhamma Jataka, Jataka Vol II, 365-381

2 Capital city of Kurus

४ महासुदस्सनचरियं^१ ।

कुसावतिग्धि नगरे यदा आसि महीपति
 महासुदस्सनो नाम चक्रवत्ती महब्बलो ॥ १ ॥
 तत्थाहं दिवसे तिक्खत्तुं घोसापेमि तहिं तहिं
 को किं इच्छति पत्थेति कस्स किं दीयतु धनं ॥ २ ॥
 को छातको को तसितो को मालं को विलेपनं
 नानारत्तानि धत्थानि को नग्गो परिद्विस्सति ॥ ३ ॥
 को पथे छत्तमादेति कोपाहना मुदुसभा
 इति सायञ्च पातो च घोसापेमि तहिं तहिं ॥ ४ ॥
 न तं दस्ससु ठानेसु न पि ठानस्सत्तेसु वा
 अनेकस्सतद्धानेसु पटियसं याचके धनं ॥ ५ ॥
 दिवा वा यदि वा रत्ती यदि एति वनीपको (वनिब्बके)
 लद्धा यदिच्छिकं भोगं पुरहत्थो च गच्छति ॥ ६ ॥
 पक्खरुपं महादानं अदासि यावजीविकं
 न पाहं देस्सं धनं दम्मि न पि नत्थि निचयो मयि ॥ ७ ॥
 यथापि आतुरो नाम रोगतो परिमुत्तिया
 धनेन वज्जं तप्पेत्वा रोगतो परिमुच्चति ॥ ८ ॥
 तथेवाहं जानमानो परिपूरेतुमस्सेतो
 ऊनधनं पूरयितुं देमि दानं वनीपके (वनीब्बके)
 निरालयो अपच्चायो सम्भोधिमज्जु पत्तियाति ॥ ९ ॥

५ महागोविन्दचरियं^२ ।

पुनापरं यदा होमि सत्तराजपुरोहितो
 पूजितो नरदेवेहि महागोविन्दो ब्राह्मणो ॥ १ ॥

-
1. Cf. Mahā Sudassana Jātaka, Jātaka, Vol. I. 391-393.
  2. In the P.T.S. edition, it is mahabbhalo which is incorrect.
  3. Cf. Mahā Govinda Suttanta, Dīgha-N., Vol. II.

चरियापिटकं

तदाहं सत्तज्जेसु यं मे आसि उपायनं
 तेन देमि महादानं अफलोत्तं सागरूपमं ॥ २ ॥
 न मे देस्सं धनधम्मं न पि नत्थि निचयो मयि
 सव्वज्जुतं पियं मय्दं तस्मा देमि धरं धनन्ति ॥ ३ ॥

६ निमिराजचरियं^१ ।

पुनापरं यदा होमि मिथिलायं^२ पुरुत्तमे
 निमि नाम महाराजा पण्डितो कुसलत्थिको ॥ १ ॥
 तदाहं मापयित्थानं चतुसालं चतुमुषं
 तत्थ दानं पयस्से सि मिम पबिण्ण-नरादीनां ॥ २ ॥
 अच्छादनञ्च सपनञ्च अन्नपानञ्च भोजनं
 अम्मोच्छिन्नं करित्थानं महादानं पयस्सयिं ॥ ३ ॥
 यथापि सेवको सामिं धनहेतुमुपागतो
 कापेन धाचा मनसा आराधनीयमेसति ॥ ४ ॥
 तथे'वाहं सव्वभवे पत्थियेस्सामि बोधिजं
 दानेन सरो तप्पेत्वां इच्छामि बोधिमुत्तमन्ति ॥ ५ ॥

७ चन्दकुमारचरियं^३

पुनापरं यदा होमि एकराजस्स अत्तजो
 नगरं पप्फवत्तिथा^४ कुमारी चन्दसव्वहो ॥ १ ॥

1. Cf Nimi Jataka, Jātaka, Vol VI, 95-129

2. Capital of the Videhas

3. Cf Khandahāla Jataka, Jātaka, Vol. VI, 129-155.

4. Another name of Benares (Jātaka, Vol. IV, p. 119).

तदाहं यजना मुक्तो निब्रखन्तो यञ्जवाटको (पाततो, वाटतो)
 संवेगं जनयित्वान महादानं पवत्तयिं ॥ २ ॥
 नाहं पिशामि खादामि न पि भुञ्जामि भोजनं
 दक्षिणेष्यं अदत्वान अपि छप्पञ्चरत्तियो ॥ ३ ॥
 यथापि वाणिजो नाम कत्थान भण्डसञ्चयं
 यत्थ लाभो महा होति तत्थाहरति (तत्थनं हरति) भण्डकं ॥ ४ ॥
 तत्थेव सकमुत्तापि पदे दिन्नं महप्फलं
 तस्मा परस्स दातव्यं सतभागो भविस्सति ॥ ५ ॥
 एतमत्थवसं जत्ता देमि दानं भवाभवे
 न पटिक्कमामि दानतो सब्बोधिमनुपत्तियाति ॥ ६ ॥

सिविराजचरियं^१

अरिट्टसब्बहे^२ नगरे सिवि नामासि खत्तियो
 निसज्ज पासादवरे एयं चिन्तेसऽहं तदा ॥ १ ॥
 यं किञ्चि मानुसं दानं अदिन्नं मे न विज्जति
 यो पि याचेय्य मं चक्खुं ददेय्यं अविकम्पितो ॥ २ ॥
 मम सङ्कप्पमज्जाय सक्को देवानमिस्सरो
 निसिन्नो देवपरिस्साय इदं वचनमब्रवि ॥ ३ ॥
 निसज्ज पासादवरे सिविराजा महिद्धिको
 चिन्तेन्तो विविधं दानं अदेय्यं सो न पस्सति ॥ ४ ॥
 तथं नु वितपन्नेतं हन्द प्रिमंसयामि तं
 मुहत्तं आगमेय्याथ याव जानामि तं मनन्ति ॥ ५ ॥
 पवेधमानो फलितसिरो वलितगतो जरातुरो
 अन्धवण्णो व हुत्थान राजानं उपसट्ठमि ॥ ६ ॥

1. Cf. Sivi-Jitaka, Jitaka, Vol. IV, 401-412.

2. Capital of Sivi Kingdom.

सो तदा पग्गहेत्वान वाम दक्षिणवाहु च
 सिरस्मि अञ्जलि कत्था इद वचनमब्रूवि ॥ ७ ॥
 याचामि ते महाराज धम्मिक रट्ठवड्डन
 तव दानस्ता किञ्चि उग्गता देवमानुसे ॥८॥
 उभोपि नेत्ता नयना अन्धा उपहता मम
 एक मे नयन देहि त्वग्नि एवेन यापय (यापया) ति ॥९॥
 तस्साह वचनं सुत्वा हट्ठो सविग्गमानसो
 कतञ्जली वेदजातो इद वचनमब्रूवि ॥ १० ॥
 इदनाह चिन्तयित्वान (चिन्तयित्वा) पासादतो इधामतो
 त्व मम चित्तामञ्जाय नेत्ता याचितुमागतो ॥११॥
 अहो मे मानस सिद्ध सङ्कप्पो परिपूरितो
 अदिन्नपुत्रं दानवरं अञ्ज वस्सामि याचके ॥ १२ ॥
 णहि सीवक लट्ठेहि मा दन्तयि मा * पवेधयि
 उभोपि नयने देहि उप्पाट्टेत्या वत्तिवके (वनिवके) ॥१३॥
 ततो सो चोदितो मग्ग सीवको वचन करो
 उद्धरित्वान पादासि तालमिञ्ज य याचके ॥१४॥
 ददमानस्स देन्तस्स दिज्जदानस्स मे सतो
 चित्तास्स अञ्जथा नत्थि कोधिया येव कारणा ॥१५॥
 न मे देस्सा उभो चक्खू अरा न मे न देस्सियो
 सव्वञ्जुत पिय मग्ग तस्मा चक्खु अदासहन्ति (अदासिहन्ति) ॥१६॥

६ वेससन्तर चरियं^१ ।

या मे अहोसि जनिका फुस्सती नाम खत्तिया
 सा अतीतासु जातिसु सक्कस्स च महेस्सिया ॥१॥
 तस्सा आयुक्खय दिग्घा देविन्दो पत्तद्वरूवि —
 ददामि ते दस वरे (वर) वर भद्दे यदिच्छसीति ॥२॥

* Sinhalese edition omits this ma

एयं बुत्ता च सा देवी सक्कं पुरिन्द (पुनिद) मग्नवि
 किन्नु मे अपराधत्थि किन्नु देस्सा अहन्तव
 रग्मा चायेसि मं ठाना यातो व धरणिं रुहन्ति ॥ ३ ॥
 एयं बुत्ते च सो सक्को पुन तस्सेदमग्रूचि (तस्सोदमग्रवि)
 न चेव ते कतं पापं न च मे त्वमसि अप्पिया ॥४॥
 एत्तकं येय ते आयुं चयनकालो भविस्सति
 पटिगण्ह मयादिन्ने वरे दस वरत्तमेति ॥५॥
 सक्केन सा विज्जवरा तुट्ठह्ठा पमोदिता
 ममं अभन्तरं कत्वा फुसती दस वरे वरी ॥६॥
 ततो चुता सा फुसती खत्तिये उपपज्जथ
 जेतुत्तरम्हि नगरे^१ सज्जयेन समार्गमि ॥ ७ ॥
 यदाहं (तदाहं) फुसतिया कुच्छि ओक्कन्तो पियमातुया
 मम तेजेन मे माता सदा दानरता अहु ॥ ८ ॥
 अधने आतुरे जिण्णे याचके पट्टिके जने
 समणब्राह्मणे खीणे देति दानं अकिञ्चने ॥ ९ ॥
 दसमासे धारयित्वान करोन्ते पुरपदविखणं
 वेस्सानं वीथिया मज्जे जनेसि फुसती ममं ॥ १० ॥
 न मय्हं मेत्तिकं नाम न पि मेत्तिकसम्भवं
 जातोम्हि वेस्सवीथिया तस्मावेस्सन्तरो अहु ॥ ११ ॥
 यदाहं दारको होमि जातिया अट्ठवस्सिको
 तदा निसज्ज पासादे दानं दातुं विचिन्तयि ॥ १२ ॥
 हृदयं वृद्ध्यं चक्खुमंसम्पि रुहिरम्पि च
 वृद्ध्यं कायं याचेत्वा (सावेत्वा) यदि कोचि याचये ममं ॥ १३ ॥
 समाधं चिन्तयन्तस्स अकम्पितमसण्ठितं
 अक्कम्पि तत्थ पठवी सिनेखवनवटंसका ॥ १४ ॥
 अद्धमासे पण्णरसे पुण्णमासे उपोसथे
 पचयं नागमारुद्ध दानं दातुं उपागमि ॥ १५ ॥

कालिङ्गद्विषया ब्राह्मणा उरगङ्गुं मं
 आयाचुं मं हृत्थितागं (पथयं नागं) धम्ममङ्गलसम्मत्तं ॥ १६ ॥
 अबुद्धितो जनपदो दुग्भिकखो छातको महा
 ददाहि पथयं नागं सत्थसेतं गजुत्तमं ॥ १७ ॥
 ददामि न विकम्पामि यं मं याचन्ति ब्राह्मणा
 सन्तं नप्पटिगुहामि दाने मे रमती मनो ॥ १८ ॥
 न मे याचक मनुपत्ते पटिक्खेपो अनुच्छओ
 मा मे भिज्जि समादानं दस्सामि चिपुलं गजं ॥ १९ ॥
 नागं गहेत्था सोएडाय भिङ्गारे रतनामये
 जलं हृत्थे आकिरित्वा ब्राह्मणानं अदं गजं ॥ २० ॥
 पुनापरं ददन्तस्स सत्थसेतं गजुत्तमं
 तदापि पठवी कम्पि सिनेरुवनवटंसका ॥ २१ ॥
 तस्स नागस्स दानेन सिययो कुद्धा समागता
 पञ्चाजेसुं सका रट्ठा चङ्कं गच्छतु पथयं ॥ २२ ॥
 तेसं निच्चुसमानानं अकम्पितमसण्ठितं
 महादानं पथयत्तेतुं एक वरमयाचिस्सं ॥ २३ ॥
 याचिता सिबयो सत्थे एकं वरमदंसु मे
 आयाच (आसाय) धित्वा कण्णभेहिं महादानं ददाम'हं ॥ २४ ॥
 अथेतथ वत्तति सद्धो तुमुलो भेरवो महा
 दानेन मं नोहरन्ति पुन दानं ददाम'हं ॥ २५ ॥
 हृत्थी अस्से रथे दत्त्वा दासी दासं गवन्धनं
 महादानं ददित्थान नगरा निक्खमिं तदा ॥ २६ ॥
 निक्खमित्थान नगरा निवत्तित्वा विलोकिते
 तदापि पठवी कम्पि सिनेरुवनवटंसका ॥ २७ ॥
 चतुवाहिं रथ दत्त्वा ठत्वा चातुमहापथे
 एकाकियो अटुतियो महिदेवि इदमत्रयिं ॥ २८ ॥
 त्व महिकण्ह गण्हाडि लहुका पसा कनिट्टका
 अहं जालिं गहेस्सामि गहको भान्तिको हि सो ॥ २९ ॥

पदुमं पुण्डरीकं च मही कण्हाजिनमग्गही
 अहं सुवण्णविम्बं व जालिं खत्तियमग्गहिं
 जलं हत्थे आकिरित्वा ब्राह्मणानं अदं गजं ॥३०॥ *
 अभिजाता सुखुमाला खत्तिया चतुरो जना
 विसम समं अक्रमन्ता वड्ढं गच्छाम पव्वतं ॥३१॥
 ये केच्चि मनुजा यन्ति अनुमग्गे पट्टिपथे
 मगन्ते पट्टिपुच्छाम कुहिं वड्ढपव्वतो ॥३२॥
 ते तत्थ अग्गे पस्सित्वा करुणं गिरमुदीरयुं
 दुक्खन्ते पट्टिवेदेन्ति दूरे वड्ढपव्वतो ॥३३॥
 यदि पस्सन्ति पवने दारका फलिते दुमे
 तेसं फलानं हेतुमिह उपरोदन्ति दारका ॥३४॥
 रोदन्ते दारके दिस्वा उव्विधा विपुला दुमा
 सयमेव ओणमित्तवान उपगच्छन्ति दारके ॥३५॥
 इदमच्छरियं दिस्वा अब्भुतं लोमहंसनं
 साधुकारं पवत्तोसि मही सव्वङ्गसोभना ॥३६॥
 अच्छे रं तव लोकस्मिं अब्भुतं लोमहंसनं
 पैस्सन्तरस्स तेजेन सयमेव ओणता दुमा ॥३७॥
 सद्धिपिंसु पर्यं यक्खा अनुकम्पाय दारकं
 निक्खन्तदिवसेनेव चेतरेट्ठमुपागमुं ॥३८॥
 सट्ठिराजसहस्सानि तदायसन्ति मातुला
 सव्वे पज्जलिका हत्वा रोदमाना उपगमुं ॥३९॥
 तत्थ चत्ते त्वा सहापं चेतेहि चेतपुत्ते हि
 ते ततो निष्पत्तमित्तवान वड्ढं अगमुं पव्वतं ॥४०॥
 आमन्तपित्वा देविन्दो विस्सुकम्मं महिस्सिकं
 अस्समं सुकटं रम्मं पण्णसालं सुमापय ॥४१॥
 सकम्पस्स वचनं सुत्था विस्सुकम्मो महिस्सिको
 अस्समं सुकटं रम्मं पण्णसालं सुमापयि ॥४२॥

अञ्जोगाहेत्वा पचनं अप्सदं निराकुलं
 चतुरो जना मयं तद्य वसाम पञ्चतन्त्रे ॥४३॥
 अहञ्च मही देवी च जालिकण्ठाजिना शुभो
 अञ्जमञ्जं सोऽनुदा वसाम अस्समे तदा ॥४४॥
 दारके अनुरपन्नतो असुञ्जो होमि अस्समे
 मही फलं आहरति पोसेति सा तयो जने ॥४५॥
 पचने वसमानस्स अद्विको मं उपागमि
 आयाचि पुत्तके मय्हं जालिकण्ठाजिने शुभो ॥४६॥
 याचकमुपगतं दिव्या हासो मे उपपज्जथ
 उभो पुत्तो गहेत्वान अदासि ब्राह्मणे तदा ॥४७॥
 सके पुत्ते घजन्तस्स याचके ब्राह्मणे यदा
 तदापि पठ्ठी कम्मि सिनेरुज्जनवटंसका ॥४८॥
 पुनदेव सज्जो ओरुट्ठ हुत्वा ब्राह्मणसन्निभो
 आयाचि मं मद्दिदेविं सीलवतिं पतिव्रतं ॥४९॥
 मद्दिं हत्थे गहेत्वान उदकञ्जलिं पूरारि य
 पसन्नमनसङ्कुप्पो तस्स मद्दिं अदासहं ॥५०॥
 मादिया दीयमानाय गगने देवा पमोदिता
 तदापि पठ्ठी कम्मि सिनेरुज्जनवटंसका ॥५१॥
 जालिकण्ठाजिनं धीतं मद्दिदेविं पतिव्रतं
 चञ्जमानो न चिन्तेसिं कोप्पिया येव कारणा ॥५२॥
 न मे देस्सा उभो पुत्ता मही देवी न देस्सिया
 सञ्चञ्जुत्तं पियं मय्हं तस्मा पिये अदासहं ॥५३॥
 पुनापरं ब्रह्मरञ्जे म तापितुसमगमे
 करुणं परिदेवन्ते सहपन्ते सुपं दुषधं ॥५४॥
 हिरोत्तपेन गटना उभिन्नं उपसङ्गमि
 तदापि पठ्ठी कम्मि सिनेरुज्जनवटंसका ॥५५॥
 पुनापरं ब्रह्मरञ्जा निषखमित्वा सञ्जातिमि
 पविस्सामि पुरं रम्मं जेतुत्तरं पुरुत्तमं ॥५६॥

रतनानि सत्त वस्सिंसु महामेघो पवस्सथ
 तदापि पठवी कम्पि सिनेखनवटंसका । ५७॥
 अचेतनायं पठवी अविज्जाय सुखं दुक्खं
 सापि दानवला मय्हं सत्तवत्तुं परम्पयाति ॥ ५८ ॥

१० ससपरिण्डितचरियं^१ ।

पुनापरं यदा होमि ससको पवनचारिको
 तिणपण्णसाकफलभयलो परहेठनवियज्जितो ॥ १ ॥
 मक्कटो च सिङ्गलो च उद्दपोतो चऽहं तदा
 वसाम एकसामन्ता साणं पातो पदिस्सरे ॥ २ ॥
 अहं ते अनुसासामि किरिये कल्याणपापके
 पापानि परिवज्जेथ कल्याणे अमिनिस्सथ ॥ ३ ॥
 उपोसथग्धि दिवसे चन्दं दिस्वान पूरितं
 एतेस्सं तत्थ आचिक्खि दिवसो अज्जुपोसथो ॥ ४ ॥
 दानानि पटियादेथ दक्खिणेय्यस्स दातथे
 दत्त्वा दानं दक्खिणेय्यं उपवस्सथुपोसथं ॥ ५ ॥
 ते मे साधूति वत्थान यथासत्ति यथावलं
 दानानि पटियादत्त्वा दक्खिणेय्यं गवेस्सिंसुं ॥ ६ ॥
 अहं निसज्ज चिन्ते सि दानं दक्खिणं नुच्छवं
 यदिहं लभे दक्खिणेय्यं किं मे दानं भविस्सति ॥ ७ ॥
 न मे अन्थि तिला मुग्गा मासावा तण्डुला घटं
 अहं तिणेन यापेमि न सक्को तिणं दातथे ॥ ८ ॥
 यदि कोचि एति दक्खिणेय्यो भिक्खाय मम सन्तिके
 दज्जाहं सकमत्तानं नत्तो नुच्छो गमिस्सति ॥ ८ ॥
 मम सङ्कप्पमज्जाय सक्को ब्राह्मणवणिग्गा
 आसथं मे उपानडिठ दातवोमंसनाय मे ॥ १० ॥

तमहं दिस्वान सन्तुट्ठो इदं वचनमब्रवी
 साधु खो'सि अनुपत्तो घासहेतु ममन्तिके ॥ ११ ॥
 अदिन्नपुण्यं दानवरं अज्ज दस्सामि ते अहं
 तुयं सीलगुणूपेतो अयुत्तं ते परहेठनं ॥ १२ ॥
 एहि अग्गिं पदिपेहि नानाकट्ठे समानय
 अहं पचिस्समत्तानं पक्कं त्वं भक्खयिस्ससीति ॥ १३ ॥
 साधू'ति सो हट्ठमनो नानाकट्ठे समानयि
 महन्तं अकासि चित्कं कत्थान'ङ्गारगब्भकं ॥ १४ ॥
 अग्गिं तत्थ पदीपेति यथा सो खिप्पं महाभवे
 फोटेत्वा राजगते गत्वा एकन्तं उपाविसि ॥ १५ ॥
 यदा महा कट्ठपञ्जो आदित्तो घूममायति
 तदुप्पतित्वा पपत्तिं मउम्हे जालसिखन्तरे ॥ १६ ॥
 यथा सीतोदकं नाम पविट्ठं यस्सकस्सचि
 समेति दरथं परिल'हं अस्सादं वेति पीति च ॥ १७ ॥
 तथेव जलितं अग्गिं पविट्ठस्स ममं तदा
 सव्यं समेति दरथं यथा सीतोदकं विय ॥ १८ ॥
 छविचम्मं मंसं नहारुं अट्ठिहदयवन्धनं
 केवलं सकलं कायं ब्राह्मणस्स अदास'हं ति ॥ १९ ॥

—०—

अकत्ति ब्राह्मणो सङ्खो कुरुराजा धनञ्जयो
 महासुदस्सनो राजा महानोविन्दब्राह्मणो ॥ २० ॥
 निमि चन्द्रकुमारो च सिवि वेस्सन्तरो ससो
 अहमेव तदा आसिं यो ते दानवरे अदा ॥ २१ ॥
 एते दानपरिक्खारा एते दानस्स पारमो
 जीवितं याचके दत्त्वा इदं पारमी पूरयि ॥ २२ ॥
 भिक्खायुपगतं दिस्वा सकत्तानं परिशजिं
 दानेन मे समो नऽत्थि एसा मे दानपारमांति ॥ २३ ॥
 दानपारमिता निट्ठिता ॥

दुतियो परिच्छेदो ।

सीलपारमिता ।

—०—

१ सीलवनागचरियं ।

यदा अहोसि पवने कुञ्जरो मातुपोसको
न तदा अतिथि महिया गुणेन मम सादिसो ॥ १ ॥
पवने दिस्वा वनचरो रञ्जो मं पट्टिवेदयि
तधनुच्छवो महाराज गजो वसति कानने ॥ २ ॥
न तस्स परिषखायत्थो न पि आल.ककासुपा
समागहिते सोएडाय सयमेव इधेहिति ॥ ३ ॥
तस्स तं घचनं सुत्वा राजापि तुद्रमानसो
पेसेसि हत्थिदमकं छेकाचरियं सुसिक्खितं ॥ ४ ॥
गन्तवान सो हत्थिदमको अदस्स पदुमस्सरे
भीसमूलं (मूलालं) उद्धरन्तं यापनत्थाय मातुया ॥ ५ ॥
विञ्जाय मे सीलगुणं लप्पस्सणं उपधारयि
एहि पुत्ताति वत्थान मम सोएडाय अग्गहि ॥ ६ ॥
यम्मे तदा पाकतिकं सरीरानुगतं वलं
अज्जनागसहस्सानं वलेन समसादिसं ॥ ७ ॥
यदिहं तेसं पकुप्पेय्यं उपेतं गहणाय मं
पट्टिवलो भवे तेसं याव रत्तम्मि मानुसं ॥ ८ ॥
अपि चाहं सोलरक्खाय सीलपारमिपूरिया
न करोमि चित्ते अज्जत्थत्तं पक्खिपन्तं ममालके ॥ ९ ॥
यदि ते मं तत्थ कोट्टेय्युं फरसुहि तोमरेहि च
नेव तेसं पकुप्पेय्यं शीलखण्डभया ममाति ॥ १० ॥

२ भूरिदत्तचरियं ।

पुनापरं यदा होमि भूरिदत्तो महिद्धिको
 विरूपपथेन महारज्ज्वा देवलोकमगच्छ (छ) इं ॥१॥
 तत्थ पस्सित्वाहं देवे एकन्तं सुखसमप्पिते
 तं मगं गमनत्थाय सीलव्यतं समादयिं ॥२॥
 सत्तोरकिच्चं कत्थान भुत्था यापनमत्तकं
 चतुरो अङ्गे अधिट्ठाय सेमि धम्मिऊमुद्धनि ॥३॥
 छवि्या चम्मेन मंसेन नहाइ अट्टिके हि च
 यस्स एतेन करणीयं दिन्नं येव हरातु सो ॥४॥
 संसितो अकतज्जुना आलम्पानो ममग्गहि
 पेल.ाय^१ पक्षिपेटवान कील.ति मं तहिं तहिं ॥५॥
 पेल.ाय पक्खिपन्तेपि सम्मदन्ते पि पाणिना
 आल(म्मेन)म्पानेन न कुप्पामि सीलखण्डमया मम ॥६॥
 सकजीवितपरिच्चागो तिणतो लहुको मम
 सीलवीट्ठिको मय्हं पठवी उप्पत्तना विय ॥७॥
 निरन्तरं जातिसत्तं चजेय्यं मम जीवितं
 नेव सीलं पमिन्देय्यं चतुदोपान हेतु पि ॥८॥
 अपि चाहं सीलरक्खाय सीलपारमिपूरिया
 न करोमि चित्ते अज्जथत्तं पक्खिपन्तम्पि पेल.के ति ॥९॥

३ चम्पेय्यनागचरियं ।

पुनापरं यदा होमि चम्पेय्यको महिद्धिको
 तदापि धम्मिको आसि (सिं) सीलव्यतसमप्पितो ॥१॥

1. Cf. Bhūridatta-Jātaka, Jātaka, Vol. VI, 157-219
2. Snake charmer's basket where the snakes are kept.
3. Cf. Campeyya Jātaka, Jātaka, Vol. IV. pp. 454-468.

तदापि मं धम्मचारिं उपबुद्धं उपोसथं
 अहिकुण्डिको गहेत्वान राजदारमिह कीलति ॥२॥
 यं सोवण्णं चिन्तयति नीलपीतं व लोहितं
 तस्स चित्तानुवत्तन्तो होमि चिन्तितसन्निभो ॥३॥
 थलं करेय्यं उदकं उदकमपि थलं करे
 यदि हं तस्स पकुप्पेयं खणेन छारिकं करे ॥४॥
 यदि चित्तवसी हेस्सं परिहायिस्सामि सीलतो
 सीलेन परिहीनस्स उत्तमतथो न सिञ्जति ॥५॥
 कामं भिज्जतु यं कायो इधेव विकिरीयतु
 ने व सीलं पभिन्देय्यं विकिरन्ते भुसं विषा ति ॥६॥

४ चूलवोधिचरियं' ।

पुनापरं पदा होमि चूलवोधि सुसीलवा
 भयं दिस्वान भयतो नेवत्तम्मं अग्निनिषखमिं ॥१॥
 यामे दुत्तिथिका आसि प्राहणो कनकसन्निभा
 सा विवट्टे अनपेक्खा नेवत्तम्मं अग्निनिषखमि ॥२॥
 निरालया छिन्नमन्दु अनपेक्खाकुले भणे
 चरन्ता गामनिगमं वाराणसिमुपागमं ॥३॥
 तत्थ वसाम निपका असंसट्ठा बुद्धे गणे
 निराकुले अप्पसद्दे राजुप्याने वसामुभो ॥४॥
 उप्यानइस्सनं गत्वा राजा अइमं द्वावणिं
 उपगम्म ममं पुच्छि तुप्पेसा कस्स भरियाति ॥५॥
 एयं सुत्ते अहं तस्स इदं पचनमप्रविं
 न मय्हं भरिया एग्गा गहधम्मा एकसासनी ॥६॥
 तस्मा मारत्ताधिगतो गाहापेरवानं सेतके
 निण्णोत्त यन्तो बलमा भन्तेपूरं पयसवि ॥७॥

ओदपत्तिकिया मय्हं सहजा एकसासनी
 आकड्ढित्वा न(नि)यन्तिया कोपो मे उपपज्जथ ॥८॥
 सह कोपे समुप्पन्ने सीलव्वतमनुस्सरिं
 तत्थेव कोपं निगण्हिं नादासि बुड्ढितुं (यड्ढतु) परि ॥९॥
 यदि नं ब्राह्मणिं कोचि कोट्ठेय्य तिण्हसत्तिया
 नेव सोलं पमिन्देय्यं बोधिया येव कारणा ॥१०॥
 न मे सा ब्राह्मणी देस्सा न पि मे वलं न विज्जति
 सव्वञ्जुतं पियं मय्हं तस्सा सीलानुरक्खित्ससन्ति ॥११॥

५. महिंस-राज-चरिय' ।

पुनापरं यदा होमि महिंसो (महिस) वनचार (रि) को
 पयड्ढकायो बलया महन्तो भीमदस्सनो ॥ १ ॥
 पन्नारे गिरिदुग्गे च खल्लमूले दकासये
 हतेत्थ ठानं महिंसानं कोचि कोचि तहिं तहिं ॥ २ ॥
 विचरन्तो ब्रह्मरुज्जे ठानं अदस भदकं
 तं ठानं उपगन्त्वान तिष्ठामि च सयामि च ॥ ३ ॥
 अथेत्थ कपिमागन्त्वा पापो अनरियो लहु
 खन्दे नलाटे भमुके मुत्तेति ओहनेति तं ॥ ४ ॥
 सकिम्पि दिवसं दुतियं ततियं चतुत्थम्पि च
 दूसेति मं सव्वकालं तेन होमि उपद्दुतो ॥ ५ ॥
 ममं उपद्दुतं दिस्वा यक्खो मं इदमव्रवि
 नासहेतं छयं पापं सिङ्गेहि च सुरेहि च ॥ ६ ॥
 एवं वुत्ते तदा यक्खे अहं तं इदमव्रविं
 किं त्वं भक्खेसि कुणपेन पापेन अनरियेन मं ॥ ७ ॥

यदिदं तस्स सुप्पेय्यं ततो हीनतरो भवे
 सीलञ्च मे पमिज्जे प्य विञ्जू च गहरेय्युं (गरहेय्युं) मं ॥ ८ ॥
 होलिता जीविता यापि परिसुद्धेन मतं वरं
 पयाहं जीवितहेतुपि काहामि परहेठनं ॥ ९ ॥
 ममेवायं मञ्ज्रमानो अञ्जेपेवं करिस्सति
 ते व तत्थ यधिस्सन्ति सा मे मुत्ति भविस्सति ॥ १० ॥
 हीन मञ्जिमउद्धट्टे सहन्तो अयमानितं
 एवं लभति सप्पञ्जो मनसा यथा पत्थितन्ति ॥ ११ ॥

६ रुरुराज-चरियं' ।

पुनापरं यदा होमि सुतत्तरुनक्सन्निभो
 मिगराजा रत्तनाम परमसीलसमाहितो ॥ १ ॥
 रम्मे पदेसे रम्मणीये विजित्ते अमनुस्सके
 तत्थ वास उपागच्छिं गङ्गाकुले मनोरमे ॥ २ ॥
 अथ उपरि गङ्गाय धनिकेहि परिपीलितो
 पुरितो गङ्गाय पतति जीवामि वा मरामि वा ॥ ३ ॥
 रत्तिं दिव सो गङ्गाय बुद्ध्यमानो महोदके
 खन्तो करुण रय मञ्जे गङ्गाय गच्छति ॥ ४ ॥
 तस्साहं सद्दं सुत्त्वान करुणं परिदेवतो
 गङ्गाय तीरे ठत्त्वान अपूच्छि कोसि त्वं नरो ॥ ५ ॥
 सो मे पुट्ठो च व्याकासि अत्तनो कारणं तदा
 धनिकेहि भीतो तसितो पक्खन्तोऽहं महानटि ॥ ६ ॥
 तस्स कत्त्वान कारञ्जञ्जित्वा मम जीवित
 पविसित्वा नोहरिन्तस्स अन्धकारमि रत्तिया ॥ ७ ॥

८ धम्माधम्मदेवपुत्त-चरियं ।

पुनापरं यदा होमि महायक्खो महिद्धिको
 धम्मो नाम महायक्खो सव्वलोकानुकम्पको ॥ १ ॥
 दसकुसलकम्मपथे समादपेत्तो महाजनं
 चरामि गामनिगमं समित्तो सपरिज्जनो ॥ २ ॥
 पापो कदरियो यक्खो दीपेत्तो दस पावके
 सो पेट्थ महिया चरति समित्तो सपरिज्जनो ॥ ३ ॥
 धम्मवादी अधम्मो च उभो पच्चनिका मयं
 धुरे धुरं धट्टयन्ता समिम्हा पट्ठिपथे उभो ॥ ४ ॥
 कलहो वत्तति अस्मा (भेस्मा) कल्याणपापकस्स च
 मग्गा ओक्कमनत्थाय महायुद्धो उपट्ठितो ॥ ५ ॥
 यदिऽहं तस्स पधुप्पेयं यदि भिन्दे तपोगुणं
 सह परिजनन्तस्स रजभूतं करेप्प्यऽहं ॥ ६ ॥
 अपि चाहं सील-रक्खाय निव्वापेत्त्वान मानसं
 सह जनेन ओक्कमित्वा पथं पापस्सऽदासहं ॥ ७ ॥
 सह पयतो ओक्कन्तो कत्वा चित्तस्स निव्वुतिं
 विवरं अदासि पठवी पापयक्खस्स तावदेति ॥ ८ ॥

९ जयद्दिस-चरियं ।

पञ्चालरट्ठे नगरे कप्पिलायं पुरुत्तमे
 राजा जयद्दिसो नाम सीलगुणमुपागतो ॥ १ ॥

1. Cf. Dhamma Jātaka, Jātaka, Vol. IV., pp. 100-104. c

2. Cf. Jayaddisa Jātaka, Jātaka, Vol. V., 21-36.

तस्स रज्जो अहं पुत्तो सुतधम्मो सुसीलवा
 अलीनसत्तो गुणवा अनुत्तर- (रक्ख) परिज्जनो ॥ २ ॥
 पिता मे मिगवं गन्त्वा पोरिसादमुपागमि
 सो मे पितुमग्गहेसि भक्खो सि मम मा चलि ॥ ३ ॥
 तस्स तं वचनं सुत्वा भीतो तसितवेधितो
 उरुथ (ख) म्मो अहु तस्स दिस्वान पोरिसादकं ॥ ४ ॥
 मिगवं गहेत्वा मुञ्चस्सु कत्वा आगमनं पुन
 ब्राह्मणस्स धनं दत्त्वा पिता आमन्तयि ममं ॥ ५ ॥
 रज्जं पुत्त पटिपज्ज मा पमज्जि पुरं इदं
 कतं मे पोरिसादेन मम आगमनं पुन ॥ ६ ॥
 मातापितु च वन्दित्वा निमिनित्वान अत्तानं
 निक्खिपेत्त्वा धनुस्सगं पोरिसादं उपागमि ॥ ७ ॥
 ससत्थहत्थुपगतं कदाचि सो तसिस्सति
 तेन भिज्जिस्सति सीलं परित्तासं कते मयि ॥ ८ ॥
 सीलखण्डभया मय्हं तस्स देस्सं न व्याहरिं
 मेत्तचित्तो हितवादी इदं वचनमग्रधिं ॥ ९ ॥
 उज्जलेहि महा अग्गिं पपतिस्सामि रक्खतो
 सम्पत्तकालमज्जाय भक्खय त्वं पितामह ॥ १० ॥
 इति सीलवतं हेतु नारक्खिं मम जीवितं
 पव्वाजेसिम (आ) हं तस्स सदा पाणातिपात (ति) कं ॥ ११ ॥

१० सङ्गपाल-चरिय^१

पुनापरं यदा होमि सङ्गपालो महिद्धिको
 दाठाबुधो घोरविसो द्विजिह्वो उरुगाधिभू ॥ १ ॥
 चतुपथे महामग्गे नानाजनसमाकुले
 चतुरो अङ्गे अधिठाय तत्थ वासमकप्पयिं ॥ २ ॥

छविष्या चम्मेन मंसेन नहारु अट्टिकेहि वा
 यस्स पत्तेन करणोयं दिन्नं येव हरानु सो ॥३॥
 अहंसंसु भोजपुत्ता परा लुहा अकारणा
 उपगच्छुं ममं तत्थ दण्डमुग्गरपाणिनो ॥४॥
 नासाय विनिविज्झित्वा नङ्गुट्ठे पिट्टिकण्डके
 काजे आरोपयित्वा न भोजपुत्ता हरिसु मं ॥५॥
 ससागरन्तं पट्ठविं सकाननं सपद्मत्तं
 इच्छमानोचहं तत्थ नासयातेन भाषये ॥६॥
 सूलेहि विज्झयन्तेपि कोट्टयन्तेपि सत्तिभि
 भोजपुत्तो न कुप्पामि एसा मे सीलपारमीति ॥७॥

हत्थि नागो भूरिदत्तो चम्पेय्यो बोधिमाहिसो
 एरु मातङ्गो धम्मो च अत्तजो च जयदिसो ॥८॥
 एते सब्बे सीलबला परिवपारा पदेसिका
 जीवितं परिक्खित्वा सीलानि अनुरक्खिस्सं ॥९॥
 संङ्खपालस्स मे सतो सब्बकालमपि जीवितं
 यस्स कस्सचि नीयन्तं तस्मा सा सीलपारमी ॥१०॥
 सीलपारमिनिद्देशो निष्ठितो

ततीयो परिच्छेदो ।

नैकस्म पारमिता ।

—०:०—

१ युधञ्जय-चरिय' ।

यदा अहं अमितयसो राजपुत्तो युधञ्जयो
उत्सावधिन्दुं सुरियातपे पतितं दिव्यान् संयिजि ॥१॥
तप्प्रेवाधिपतिकत्वा संवेगमनुब्रूहिं
मातापितु च घन्दित्वा पञ्चजमनुयाचहं ॥२॥
याचन्ति मं पञ्चलिका सनेगमा सरट्ठका
अज्जेव पुत्त पटिपज इदं फीतं महामहिं ॥३॥
सराजके सहोरोधे सनेगमे सरट्ठके
करुण' परिदेयन्ते अनपेक्खो दि पञ्चजिं ॥४॥
केवलं पठविरज्जं प्रातिपरिज्जनं यस्सं
चज्जमानो न चिन्तेसिं योधियायेव कारणा ॥५॥
माता पिता न मे देस्सा न पि देस्सं महायसं
सञ्चञ्चूतग्गियं मयहं तस्मा रज्जं परिचज्जिन्ति ॥६॥

२ सोमनस्स-चरिय' ।

पुनापरं यदा होमि इन्दपट्ठे पुरत्तमे
फामितो दयितो पुत्तो सोमनस्सोति विस्सुत्तो ॥१॥

१. Cf. Yuvanajaya Jātaka, Jātaka, Vol. IV. 119-123.

२. Cf. Somanassa Jātaka, Jātaka, Vol. IV. 444-454.

सीलवा गुणसम्पन्नो कल्याणपट्टिभानवा
 बुद्ध्वापचायि हिरिमा सङ्गहेसु च कोदिदो ॥२॥
 यस्स रज्जो पतिकरो आसि कुहक तापसो
 आरामं मालावच्छञ्च रोपित्वान सो जीवति ॥३॥
 तमहं दिस्वान कुहकं धुसरासिं व अतण्डुलं
 दुमं अन्तो च सुसिरं कदलिं व असारकं ॥४॥
 नत्थिमस्स सतं धम्मो सामञ्जापगतो अयं
 हिरिसुक्कधम्मज्जहितो जीवितयुत्तिकारणा ॥५॥
 कुपितो अहोसि पचन्तो अट्ठीहि परन्तिहि
 तं निसेधेतुं गच्छन्तो अनुसासि पिता मम ॥६॥
 मा पमज्जि तुयं तात जटिलं उगतापनं
 यदिच्छकं पयस्सेहि सव्वकामदोहि सो ॥७॥
 तमहं गन्त्वानुपट्ठानं इदं वचनमब्रविं
 कच्चि ते गहपति कुसलं, किं वाते आहरिय्यतु ॥८॥
 तेन सो कुपितो आसि कुहको माननिसितो
 धातापेमि तुयं अज्ज रट्ठा पट्ठाज्जयामि वा ॥९॥
 निसेधयित्वा पचन्तं राज्ञा कुहकमब्रवि
 कच्चि ते भन्ते स्वमनीयं सम्मानो ते पवत्तितो ।
 तस्स आचिक्खति पापा कुमारो यथा नासितो ॥१०॥
 तस्स तं वचनं सुत्वा धातापेमि महोपति
 सीसं तत्थेय छिन्दित्वा कत्थानं चतुपरिणिकं
 रथिया रथियं दस्सेथ सा गति जटिलहोलिता ॥११॥
 तत्थिक्काण्हिक्का गन्त्वा चण्डालूहा अक्काण्णा
 मातु अट्ठे निसिन्नस्स आकड्ढित्वा नयन्ति मं ॥ १२ ॥
 तेसाहं एवमवचं—वन्ध तं गाल्हवन्धनं
 रज्जो दस्सेथ मं पिणं राज्ञकिरियामि अत्थि मे ॥१३॥
 ते मं रज्जो दरसयिंसु पापस्स पापसेविनो
 दिस्वान तं सञ्जापेसिं ममञ्च यस्मानयिं ॥१४॥

सो मं तत्थ खमापेसि महारज्जं अदासि मे
सोहं तमं दालयेत्वा पव्वजिं अनगारियं ॥१५॥
न मे देस्सं महारज्जं कामभोगो न देस्सियो
सव्वञ्जुतम्पियं मय्हं तस्मा रज्जं परिच्चजिन्ति ॥१६॥

३ अयोधर-चरियं^१ ।

पुनापरं यदा होमि कासिराजस्स अग्रजो
अयोधरमिह संवड्ढो नामेनासि अयोधोरो ॥१॥
दुक्खेन जीयिको लद्धो सम्पीळे पतिपोसितो
अज्जं व पुत्तपटिपज्ज केवलं वसुधं इमं ॥२॥
सरद्धकं सनिगमं सजनं वन्दित्वा खत्तियं
अञ्जलिं पग्गहेत्थान इदं वचनमव्रथि ॥३॥
ये केचि महिया सत्ता होनमुक्कट्टमज्झिमा
निरारयत्ता सके गेहे वड्ढन्ति सह आतिमि ॥४॥
इदं लोके उत्तरीयं सम्पीळे मम पोसनं
अयोधरमिह संवड्ढो अप्पमे चन्दसुरिये ॥५॥
पूतिकुणपसम्पुत्ता मुच्चित्वा मातुकुच्छितो
ततो घोरतरं दुक्खे पुन पक्खित्तयोधरे ॥६॥
यदिऽहं तादिनं पत्था दुक्खं परमदारुणं
रज्जेसु यदि रज्जामि पापानमुत्तमो सियं ॥७॥
उक्कण्ठितोऽमिह कायेन रज्जेनऽमिह अनत्थिको
निञ्चुत्तिं परियेस्सिस्सं यत्थ मं मच्चु न मदिये ॥८॥
एवाहं चिन्तयित्थान विरवन्तं महाजनं
नामो व वन्धनं छेत्वा पाविसि काननं यनं ॥९॥
माता पिता न मे देस्सा न पि मे देस्सं महायसं
सव्वञ्जुतम्पियं मय्हं तस्मा रज्जं परिच्चजिन्ति ॥१०॥

१. Cf. Ayoghara Jātaka, Jātaka, Vol. IV. 491-499.

४ भौस-चरिय' ।

पुनापरं यदा होमि कासिनं पुखवत्तमे
 भगिनी भातरो सत्त निव्वत्ता सोत्थिये कुले ॥१॥
 पत्तेसं पुव्वजो आसिं हिरिसुक्कमुपागतो
 भयं दिस्वान भयतो नेक्खम्माभिरतो अहं ॥२॥
 मातापितूहि पहिता सहाया एकमानसा
 कामेहि मं निमन्तेन्ति कुलधंसं धारेहीति ॥३॥
 यं तेसं वचनं वुत्तं गिहीधम्मे सुखावहं
 तं मे अहोसि कट्ठिनं तत्तफालसमं विय ॥४॥
 ते मं तदा उक्खिपन्तं पुच्छिंसु पत्थितं मम
 किं त्वं पत्थयसि सम्म यदि कामे न भुञ्जसि ॥५॥
 तेसाहं एव अक्खं अत्थकामो हितेसिनं
 नाहं पत्थेमि गिहीभावं नेक्खम्माभिरतो अहं ॥६॥
 ते यय्हं वचनं सुत्वा पितुमातु च सायेय्युं
 माता पिता एवमाहु—सव्वेपि पव्वज्जाम भो ॥ ७ ॥
 उभो मातापिता मय्हं भगिनी च सत्त भातरो
 अमितधनं छड्डयित्वा पायिसिम्हा महावनन्ति ॥ ८ ॥

५ सीणापण्डित=चरिय' ।

पुनापरं यदा होमि नगरे ब्रह्मवड्डने
 तत्थ कुलवरे सेट्ठे महासाले अजायहं ॥ १ ॥
 तदापि लोकं दिस्वान अन्धभूतं तमोत्पत्तं
 चित्तं भवतो पटिकुटति तुत्तवेगहत्तं विय ॥ २ ॥

-
1. Cf. Bhisa Jātaka, Jātaka IV. 304-314.
  2. Cf. Sona-Nanda Jātaka, Jātaka, Vol. V., 312-332.
  3. Another name of Bānārasī, Jātaka, Vol. IV., p 190.

दिस्वान विविधं पापं एवं चिन्ते सहं तदा
 कदाहं गेहा निषखम्म पविसिस्सामि काननं ॥ ३ ॥
 तदापि मं निमन्तिंसु कामभोगेहि आतथो
 तेसम्यि छन्दमाचिखि मा निमन्ते थ तेहि मं ॥ ४ ॥
 यो मे कनिट्ठको भाता नन्दो नामासि पण्डितो
 सो पि मं अनुसिषखन्तो पव्वज्जं समरोचयि ॥ ५ ॥
 अहं सोणो च नन्दो च उभो माता पिता मम
 तदापि भोगे छड्डे त्वा पविसिम्हा महावनन्ति ॥ ६ ॥

चतुर्थो परिच्छेदो ।

अदिट्टानपारमिता ।

—०:०—

तेमिय-चरिय^१ ।

पुनापरं यदा होमि कासिराजस्स अलज्जो
मूगपक्खो ति नामेन तेमियोति वदन्ति मं ॥ १ ॥
सोलसित्थि सहस्सानं न विज्जति पुमो तदा
अहोत्तानं अच्चयेन निव्वत्तो अहमेकको ॥ २ ॥
किञ्छा लद्धम्पियं पुत्तं अमिजातं जुतिन्धरं
सेतच्छत्तं धारयित्वान सयने पोसेति मं पितां ॥ ३ ॥
निदायमानो सयनवरे पयुज्झित्वानहं तदा
अहसं पण्डरं छत्तं येनाहं निरयं गतो ॥ ४ ॥
सह दिट्ठस्स मे छत्तं तासो उप्पज्झि भेरवो
विनिच्छयं समापन्नो कदाहं इमं मुच्चिस्सं ॥ ५ ॥
पुब्बसालोहिता मय्हं देवता अत्थकामिनी
सा मं दिस्वान दुष्खितं तीसु ठानेसु योजयि ॥ ६ ॥
मा पण्डिच्चं (पण्डिच्चयं) विभावय बहुमतं सप्पाणिनं
सत्थो जनो ओचिनायतु एवं अत्थो भविस्सति ॥ ७ ॥
एवं घुत्तायइहं तस्सा इदं घचनमग्रवि
करोमि ते तं घचनं यं त्वं भणसि देवते ॥ ८ ॥
अत्थ कामासि मे अम्म हितकामासि देवते
तस्साहं घचनं सुत्था सागरे य थलं लमिं ॥ ९ ॥

हृदो स'चिगमानसो तपो अङ्गे अधिद्विहि
 मृगो अहोसिं वधिरौ पक्खो गतिविवज्जितो ॥१०॥
 एते अङ्गे अधिद्वाय वस्तानि (नं) सोलसं वसि
 ततो मे हट्थपादे च जिह्वं सोतअ मद्दिय
 अनुनतं मे पस्सित्वा कालकण्णीति निदि (दि') सुं ॥११॥
 ततो जनपदा सन्धे सेनापति पुरोहिता
 सन्धे एकमना हुत्वा छड्डनं अनुमोदि' सुं ॥१२॥
 सोऽए तेसं मतिं सुत्वा हृदो स'चिगमानसो
 पस्सत्थाय तपो चिण्णो सो मे अत्थो समिज्झय ॥१३॥
 नहापेत्वा अनुलिम्पित्वा धेठेत्या राजवेठनं
 छत्तेन अभिसिञ्चित्वा कारेसुं पुरपदक्खिणं ॥१४॥
 सत्ताहं धारयित्वा न उगते रविमण्डले
 रथेन मं नीहट्ठित्वा सारथी वनमुपागमि ॥१५॥
 एकोकासे रथं कत्वा सज्जस्स' हट्थमुज्जितो (तं)
 सारथि खणति कासुं निष्ठातुं पठविया ममं ॥१६॥
 अधिद्वितमधिद्वानं तज्जन्तो विविधकारणा
 न मिन्दि व तमधिद्वानं बोधिया येव कारणा ॥१७॥
 मातापिता न मे देस्सा अत्ता न मे च देस्सियो
 सअञ्चुतम्मियं मय्दं तस्मा व तमधिद्विहि' ॥१८॥
 एते अङ्गे अधिद्वाय वस्तानि सोलसं वसिं
 अधिद्वानेन समो नत्थि एसा मे अधिद्वानपारमोति ॥१९॥
 अधिद्वानपारमिता निद्विता

पञ्चमो परिच्छेदो ।

सच्चपारमिता

१ कपिराज-चरियं^१

यदा अहं कपि आसिं नदीकूले दरीसये
पीलितो सुसुमारेण गमनं न लभामिऽहं ॥१॥
यम्होकासे अहं ठत्वा ओरपारं पतामहं
तत्थऽच्छि सत्थु-वधको कुम्मिलो रुद्धस्सनो ॥२॥
सो मं असंसि एहीति, अहमेमीति तं वदि
तस्स मत्थकमकम्म परकूले पतिट्ठहिं ॥३॥
न तस्स अलिकं भणितं यथा वाचं अकासहं
सच्चेन मे समो नत्थि एसा मे सच्चपारमीति ॥४॥

---

२ सच्चसब्बहयपरिण्डित-चरियं^२

पुनापरं यदा होमि तापसो सच्चसब्बहयो
सच्चेन लोकं पालेसिं समगं जनमकासहन्ति ॥१॥

---

३ वट्टपोतक-चरियं^३

पुनापरं यदा होमि मगधे वट्टपोतको
अजातपयखो तरुणो मंसपेसि कुलायके ॥१॥

---

1. Cf. Kapî-Jātaka, Jātaka, Vol. II, 268-270

2. Cf. Saccaṅkira-Jātaka, Jātaka, Vol. I, 322-327.

3. Cf. Vaṭṭa-Jātaka, Jātaka, Vol. I, 212-215

मुपतुण्णयेनाहरित्वा माता पोसयति ममं
तस्सा फस्सेन जीवामि नऽत्थि मे कायिकं बलं ॥२॥
संवच्छरे गिम्हसमये दावद्वाहो पदिप्पति
उपगच्छति अग्धाकं पायको कण्हयत्तनी ॥३॥
धूमधूमअनित्वेयं सहायन्तो महा सिग्घो
अनुपुब्बेन भापेन्तो अग्गि मममुपागकि ॥४॥
अग्गिवेगमया भीता तसिता माता पिता मम
कुलावके मं छड्डेत्वा अत्तानं परिमोचयुं ॥५॥
पादे पण्णे पज्जहामि नत्थिमे कायिकं बलं
सोहं अगतिको तत्थ एवं चिन्तेसहं तदा ॥६॥
येसाहं उपधावेप्यं भोतो तसितवेधितो
ते मं ओहाय पक्कन्ता कथं मे अज्ज कातवं ॥७॥
अत्थि लोके सीलगुणो सद्यं सोचेप्यनुद्दया
तेन सद्येन काहामि सद्यकिरियमुत्तमं ॥८॥
आयज्जेत्वा धम्मबलं सरित्वा पुब्बके जिने
सद्यबलमवस्साय सद्यकिरियमकासहं ॥९॥
सन्ति पण्णा अपतना सन्ति पादा अवञ्चना
माता पिता च निषयन्ता जातवेदपटिक्कम ॥१०॥
सह सद्ये कते मय्दं महापज्जलिको सिग्घो
यज्जेसि सोलसकरीसानि उदकं पत्ता यथा सिरी
सद्येन मे समो नत्थि एसा मे सद्यपारमीति ॥११॥

४ मच्छराज-चरियं

पुनापरं यदाहोमि मच्छराजा महासरे
उण्ढे सुरियसन्तापे सरे उदकं खीयय ॥१॥
ततो काका च गिज्झा च वक्का कुललसेनका
भणखयन्ति दिपा रत्तिं मच्छे उपनिसीदिय ॥२॥

एवं चिन्तेसहं तत्थ सह जातीहि पीलितो
 केन नु खो उपायेन आतो दुब्बहा पमोचये ॥३॥
 विचिन्तयित्वा घम्मत्थं सच्चं अइस पस्सयं
 सच्चे ठत्वा पमोचेसिं आतीनं तं अतिवखयं ॥४॥
 अनुस्सरित्वा सद्धम्मं परमत्थं विचिन्तयं
 आकासिं सच्चकिरियं यं लोके धुवसस्सतं ॥५॥
 यतो सरामि अत्तानं यतो पत्तोस्मि विञ्जुतं
 नाभिजानामि सञ्चिच्च एकम्पाणं विहिंसितं
 एतेन सच्चवज्जेन पज्जुन्नो अभिवस्सतु ॥६॥
 अभित्थनय पज्जुन्न निधिं काकस्स नासय
 काकं सोकाय लब्धेहि मच्छे सोका पमोचय ॥७॥
 सह कते सच्चवरं पज्जुन्नो चमिगज्जिय
 थलं निन्नञ्च पूरेन्तो खणेन अभिवस्सय ॥८॥
 एव रूपं सच्चवरं कत्वा विरियमुत्तमं
 वस्सापेसिं महामेघं सच्चतेजवलस्सितो
 सच्चेन मे समो नत्थि एसा मे सच्चपारमोति ॥९॥

—०—

५ कण्हदीपायन-चरियं^१

पुनापरं यदा होमि कण्हदीपायनो इसि
 परो पञ्चासवस्सानि अनभिरतो वरिं अहं ॥१॥
 न कोचि एतं जानाति अनभिरतिमनं मम
 अहमि कस्सचिनाचिक्खिं वरतिं मे रतिमानसे ॥२॥
 सप्रह्वचारी मण्डव्यो सहायो मे भद्दा इसि
 पुण्यकम्मसमायुत्तो सुलमारोपणं लभि ॥३॥

तमहं उपदृष्टित्वान आरोग्यमनुपापयि
 आपुच्छित्वान आगच्छिष्ठं यं मय्हं सकमस्समे ॥४॥
 सहायो ब्राह्मणो मय्हं भरियमादाय पुत्तकं
 तयो जना समागन्त्वा आगच्छुं पाहुनागतं ॥५॥
 सम्मोदमानो तेति सह निसिन्नो सकमस्समे
 दारको वट्टमनुक्खिपं आसीविसमकोपयि ॥६॥
 ततो सो वट्टगतं मगं अन्नेसन्तो कुमारको
 आसीविसस्स हथेन उत्तमङ्गं परामसि ॥७॥
 तस्स आमसने कुद्धो सण्णो विसवल्लहिसतो
 कुपितो परमकोपेन अदसि दारकं खणे ॥८॥
 सह दट्ठो अतिविसेन दारको पतति भूमियं
 तेनाहं उक्खितो आसिं मम वाहसितं दुष्पणं ॥९॥
 त्याहं अस्ससयित्वान दुक्खिते सोकसह्मिते
 पठमं अकासि किरियं अगं सद्यं वयत्तमं ॥१०॥

सत्ताहमेवाहं पसन्नचित्तो
 पुञ्जत्थिको अचरो ब्रह्मचरियं
 अथापरं यं चरितं ममयिदं
 वस्सानि पञ्जास समाधिकाकि ॥११॥
 अकामको वाहि अहं चरामि
 एतेन सञ्चेन सुरत्थि होतु
 हतं विसं जीवतु यञ्जदत्तो ॥१२॥
 सह सञ्चे कते मय्हं तिसरेणेन वेधितो
 अबुज्झित्वान पुट्ठासि आरोगो चासि मानवो
 सञ्चेन मे समो नत्थि पसा मे सयच्च पारमीति ॥१३॥

३ सुतसोम-चरिय'।

पुनापरं यदा होमि सुतसोमो महीपति
 गहितो पोरिसादेन ब्राह्मणे सङ्करं सरिं ॥१॥
 क्षत्तियानं एकसतं आबुनित्वा करतले
 एते सम्पमिलापेत्वा यञ्जत्ये उपनयि ममं ॥२॥
 अपुच्छि मं पोरिसादो किं त्वं इच्छसि निस्सज्जं ?
 यथा मति ते काहामि यदि मे त्वं पुनेहिंसि ॥३॥
 तस्स पटिसुनित्थान पण्हे आगमनं मम
 उपगन्त्वा पुरं रम्मं रज्जं निष्पादयिं तदा ॥४॥
 अनुस्सरित्वा सतं धम्मं पुण्यकं जिनसेवितं
 ब्राह्मणस्स घनं दत्त्वा पोरिसादं उपागमिं ॥५॥
 नरिथि मे संसयो तत्थ धातयिस्सामि वा न वा
 सच्चवाचानुरक्खन्तो जीयितञ्चज्जितुमुपागमि
 सञ्चेन मे समो नरिथि एसा मे सच्च पारमीति ॥६॥
 सच्चपारमिता निद्धिता ॥

छट्ठो परिच्छेदो ।

मेत्तापारमिता ।

१ सुवस्ससाम-चरियं^१ ।

सामो यदा वने आसिं सक्केन अभिनिम्मितो
पवने सीहव्यग्घे च मेत्तायमुपनामयिं ॥१॥
सीहव्यग्घेहि दोपेहि अच्छेहि महिसेहि च
पसदमिगवराहेहि परिवारेत्वा वने वसिं ॥२॥
न मं कोचि उत्तत्सति न पि मापामि कस्सचि
मेत्तावलेनुपन्यद्धो रमामि पवने तदा ॥३॥

२ एकराज-चरियं^२ ।

पुनापरं यदाहोमि एकराजाति विस्सुतो
परमं सीलमधिट्ठाय पसासामि महामहिं ॥१॥
वसकुसलकम्मपये वत्तामि अनवसेसतो
चत्तुहि सङ्गहवत्थूहि सङ्गण्हामि महाजनं ॥२॥
एवं मे अप्पमत्तस्स इद्लोके परत्थ च
ववसेनो उपागन्त्वा अच्छिन्दन्तो पुरं ममं ॥३॥
राजूपजीये निगमे सबलद्धे सरलद्धके
सव्वं हत्थगतं कट्ठा फासुया निवत्थनि ममं ॥४॥
अमच्च मण्डलं रज्जं फीतं अन्ते पुरं मम
अच्छिन्दित्थान गहितं पियं पुत्तं व पस्सहं
मेत्ताय मे समो नत्थि एसा मे मेत्तापारमीदि ॥५॥

मेत्ता पारमिता निट्ठिता

१. Cf. Sāma Jātaka, Jātaka Vol. VI 61—95,

२. Cf. Ekarāja—Jātaka, Jātaka Vol. III. 13—15.

उपेक्षापारमिता ।

३ महालोमहंस-चरिय' ।

सुसाने सेय्यं कप्पेमि छवट्ठिकं (उप) निधायहं
गा (गो) मण्डला उपगन्त्वा रूपं दस्सेन्तिऽनप्यकं ॥१॥
अपरे गन्धञ्च मालञ्च भोजनं विविधं बहुं
उपायनान्युपनेन्ति हट्ठा संविगमानसा ॥२॥
ये मे दुक्खं उपदहन्ति ये च देन्ति सुखं मम
सब्बेसं समको होमि दयकोपो न विज्जति ॥३॥
सुखदुक्खे तुलामूतो यसेसु अयसेसु च
सब्बत्थ समको होमि एसा मे उपेक्षापारमीति ॥४॥
उपेक्षापारमितानिष्ठिता ।

युधञ्जपो, सोमनस्सो, अयोधरमिसेन च
सोणदण्डो, भूगपक्खो, कपिराज, सच्चसब्बहो ॥५॥
वट्ठको, मच्छराजा च, कण्हदोपायनो इसि
सुतसोमो, पुन आसिं सामो, च एकराजहु
उपेक्षापारमी आसि इति वुत्तं महोसिना ॥६॥

एवं बहुविधं दुक्खं सम्पत्तिं च बहुविधा
भवामवे अनुभवित्वा पत्तो सम्बोधिमुत्तमं ॥७॥
दत्त्वा दातव्वकं दानं, सीलं पूरेत्त्वा असेसतो,
निष्कम्मे पारमिं गन्त्वा, पत्तो सम्बोधिमुत्तमं ॥८॥
परिडिते परिपुच्छित्वा, विरियं कत्त्वानमुत्तमं,
खन्तिया पारमिं गन्त्वा, पत्तो सम्बोधिमुत्तमं ॥९॥
कत्वा दल्हं अधिष्ठानं, सच्चवाचानुरक्खिया,
मेत्ताय पारमिं गन्त्वा पत्तो सम्बोधिमुत्तमं ॥१०॥

लाभालाभे यसायसे समाननावमानने
 सम्बत्थ समानो हुत्वा, पत्तो सम्बोधिमुत्तमं ॥ ११ ॥
 कोसजं भयतो दिस्वा विरियारम्मं च खेमतो
 आरद्ध विरिया होथ एसा बुद्धानुसासनी ॥ १२ ॥
 विवादं भयतो दिस्वा अविवादञ्च खेमतो
 समग्गा अखिला होथ एसा बुद्धानुसासनी ॥ १३ ॥
 पमादं भयतो दिस्वा अप्पमादञ्च खेमतो
 भावे अट्ठङ्गिकं (भावेयट्ठङ्गिकं) मग्गं एसा बुद्धानुसासनी ॥ १४ ॥
 इत्थं सुदं भगवा अत्तनो पुब्बचरियं सम्भावियमानो बुद्धानुसासनी
 यन्नाम धम्मपरियायममासित्था ति ॥
 चरियापिटकं तिष्ठितं (चरियापिटक पालि समप्ता) ॥